

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI

GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
ZA 2019 ROK
ORAZ
GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA
NARKOMANII ZA 2019 ROK

Podstawa prawna realizacji programów:

1. Ustawa z 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
2. Uchwała Nr III/28/18 Rady Gminy Sicienku z dnia 27 grudnia 2018 roku w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2019;
3. Uchwała Nr III/29/18 Rady Gminy Sicienku z dnia 27 grudnia 2018 roku w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2019;
4. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 roku w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020.

Sicienku, 2020-06-30

ZADANIA ZREALIZOWANE W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Podstawę prawną rozwiązywania problemów alkoholowych stanowi ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2019, określał sposób realizacji zadań własnych gminy wynikających z art. 4¹ ust. 1 tej ustawy, a źródłem jego finansowania były opłaty za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Opłaty te stanowią dochód gminy, który w całości musi być przeznaczony na realizację programu i nie może być przeznaczony na inne cele. Program był opracowany w oparciu o ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020, Rekomendacje Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów, sprawozdania z realizacji programów, warsztatów i zajęć dla uczniów i rodziców oraz nauczycieli, diagnozy szkolne, a także wnioski ze współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sicienku, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Sicienku, Zespołem Kuratorskiej Służby ds. Dorosłych Sądu Rejonowego w Nakle, Zespołem Interdyscyplinarnym, Terapeutami, Socjoterapeutami, Dyrektorami Szkół, Pedagogami szkolnymi.

W 2019 roku realizowano m.in. następujące zadania w ramach GPRPA:

ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI POMOCY TERAPEUTYCZNEJ I REHABILITACYJNEJ DLA MIESZKAŃCÓW GMINY SICIENKO UZALEŻNIONYCH OD ALKOHOLU

Działalność Rodzinnego Punktu Konsultacyjnego w Sicienku

W ramach działań profilaktycznych i edukacyjnych kierowanych do dorosłej społeczności lokalnej powstał na terenie Gminy Sicienko Rodzinny Punkt Konsultacyjny, który mieści się przy ul. Bydgoskiej 6 w Sicienku. Jest dostępny dla mieszkańców w godzinach rannych, popołudniowych i wieczornych a warunki lokalowe gwarantują osobom zgłaszającym się do punktu dyskrecję i komfort psychiczny. Jest on „pomostem”, który łączy mieszkańców gminy z zakładami leczenia odwykowego. Zadaniem punktu nie jest samodzielne prowadzenie terapii uzależnienia od alkoholu, ale przede wszystkim zmotywowanie osoby uzależnionej i współuzależnionej do podjęcia działań mających na celu rozwiązanie problemu, a także wskazywanie możliwości wyjścia z trudniej sytuacji. Ważnym zadaniem było stworzenie takich warunków lokalowych i godzin otwarcia RPK, które gwarantowałyby dyskrecję osobom zgłaszającym się do niego.

Prowadzenie Rodzinnego Punktu Konsultacyjnego stanowi jeden z głównych kierunków działań w zakresie udzielania pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej, osobom uzależnionym od alkoholu, współuzależnionym, pomocy prawnej osobom doświadczającym przemocy domowej oraz pomocy psychologicznej osobom będącym w stanie kryzysu wymagających wsparcia psychologicznego.

Główne cele działalności RPK na terenie Gminy Sicienko to:

- 1) zwiększenie wiedzy mieszkańców Gminy Sicienko w obszarze rozwiązywania problemów alkoholowych i przemocy domowej,
- 2) zmniejszenie poziomu bezradności osób uzależnionych od alkoholu, współuzależnionych oraz osób doświadczających przemocy domowej,
- 3) motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia psychoterapii w zakładach leczenia odwykowego, kierowanie tych osób do leczenia specjalistycznego oraz do skorzystania z pomocy grup samopomocowych,

- 4) motywowanie osób pijących szkodliwie i ryzykownie, ale nie uzależnionych do zmiany szkodliwego wzoru picia,
- 5) udzielanie wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym,
- 6) rozpoznanie zjawiska przemocy domowej, udzielenie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy.

Wymienione cele były realizowane poprzez następujące działania:

- 1) całościowe rozpoznanie problemu zgłaszanego przez klienta,
- 2) dokonanie wstępnej diagnozy i oceny sytuacji rodzinnej,
- 3) informowanie o możliwości pomocy oraz kompetencjach poszczególnych służb, które mogą zaangażować się w profesjonalną systemową pomoc dla osoby uzależnionej, jej rodziny,
- 4) udzielanie pomocy młodzieży upijającej się oraz ich rodzinom,
- 5) uruchomienie interwencji w przypadku rozpoznania zjawiska przemocy domowej.

RODZINNY PUNKT KONSULTACYJNY oferował w roku 2019 mieszkańcom Gminy Sicienka w ramach poradnictwa specjalistycznego następującą pomoc:

a) pomoc psychologiczną skierowaną do osób dorosłych będących w stanie kryzysu

W roku 2019 została podpisana umowa z Pracownią Terapii i Psychoedukacji na świadczenie usług psychologicznych dla osób dorosłych będących w stanie kryzysu.

Do podstawowych obowiązków psychologa należało:

- całościowe rozpoznanie problemu zgłaszanego przez klienta,
- prowadzenie konsultacji zgodnie z kodeksem etycznym zawodu psychologa,
- informowanie o możliwości pomocy oraz kompetencjach poszczególnych służb, które mogą zaangażować się w profesjonalną systemową pomoc psychologiczną dla osoby będącej w stanie kryzysu i jej rodziny,
- prowadzenie ścisłej współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym w celu udzielenia pomocy .

Wartość umowy – 4.680,00zł. Do psychologa zgłosiło się 97 osób.

b) pomoc psychoterapeutyczną uzależnień

W ramach zawartej umowy osoby uzależnione korzystały z pomocy psychoterapeuty uzależnień, do którego obowiązków należało:

- całościowe rozpoznanie problemu zgłaszanego przez klienta,
- prowadzenie psychoterapii dla osób uzależnionych od alkoholu,
- prowadzenie psychoterapii członków rodzin,
- informowanie o możliwości pomocy oraz kompetencjach poszczególnych służb, które mogą zaangażować się w profesjonalną systemową pomoc dla osoby uzależnionej i jej rodziny,
- motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia psychoterapii w zakładach leczenia odwykowego, kierowanie tych osób do leczenia specjalistycznego,
- udzielanie wsparcia osobom po zakończonym leczeniu odwykowym,
- udzielanie pomocy młodzieży upijającej się oraz ich rodzinom,
- rozpoznanie zjawiska przemocy domowej, udzielanie stosownego wsparcia oraz udzielanie informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy,
- uruchomienie interwencji, za zgodą osoby doznającej przemocy, w przypadku rozpoznania zjawiska przemocy domowej,
- przygotowywanie opinii dot. uzależnienia od alkoholu osób kierowanych do RPK,
- prowadzenie ścisłej współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Gminnym Zespołem

Interdyscyplinarnym poprzez sporządzenie informacji o osobach i sposobach rozwiązywania problemów osób uzależnionych od alkoholu,

- informowanie o ruchach samopomocowych,
- udzielanie wsparcia, prowadzenie rozmów motywujących do podjęcia działań zmierzających do poprawy własnej sytuacji życiowej osób uzależnionych lub współuzależnionych,
- konsultacje telefoniczne.

Wartość umowy – 8.050,00,00 zł. Ilość konsultacji 123. Liczba przyjętych osób 18.

W ramach działalności RPK sfinansowano także:

1) Opłaty za telefon:

Specjaliści zatrudnieni w RPK w Sicienku w trakcie wykonywania swoich obowiązków odbierają telefony, informując o możliwościach pomocy w ramach tzw. „Telefonu zaufania”.

2) Zakup ulotek o charakterze informacyjnym propagującym działalność Rodzinnego Punktu Konsultacyjnego

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przygotowała projekt i zleciła firmie zewnętrznej wydruk ulotek informujących o godzinach przyjęć specjalistów zatrudnionych w Rodzinnym Punkcie Konsultacyjnym.

Ulotki rozpowszechniono na terenie Gminy Sicienko oraz wśród podmiotów współpracujących.

3) Zakup literatury fachowej

W 2019 roku zaprenumerowano czasopisma fachowe na potrzeby Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz osób zatrudnionych w Rodzinnym Punkcie Konsultacyjnym w Sicienku.

4) Zakup materiałów i wyposażenia

W ramach poprawy jakości pracy osób zatrudnionych w Rodzinnym Punkcie Konsultacyjnym w Sicienku dokonano zakupu niezbędnych materiałów i wyposażenia.

Finansowanie kosztów badania przez biegłego psychiatrę sądowego i psychologa osób w przedmiocie uzależnienia na potrzeby wniosków kierowanych do Sądu Rejonowego o wszczęcie postępowania w celu poddania się leczeniu przymusowemu

Ze środków profilaktyki ponosi się koszty badania osoby uzależnionej przez biegłego psychiatrę sądowego i biegłego psychologa w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu. Z 2 osobami, które znajdują się na liście biegłych psychiatrów, psychologów i specjalistów psychoterapii uzależnień uprawnionych do wydawania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu przy Sądzie Okręgowym w Bydgoszczy sporządzono stosowne umowy, na mocy których przygotowują opinie w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.

Koszty opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu wyniosły w 2019 roku 2.893,66 zł.

Finansowanie kosztów sądowych zgodnie z ustawą o kosztach sądowych w sprawach cywilnych

W ramach gminnego programu sfinansowano koszty postępowania sądowego związane ze złożeniem wniosku przez GKRPA do Sądu Rejonowego o zobowiązanie uczestnika do podjęcia leczenia odwykowego. Ogółem do GKRPA wpłynęło 13 wniosków o zobowiązanie uczestnika postępowania do podjęcia leczenia odwykowego. GKRPA skierowała do Sądu Rejonowego w Nakle 6 wniosków o zobowiązanie uczestnika postępowania do podjęcia leczenia odwykowego, wobec 7 uczestników toczy się postępowanie (1 osoba podjęła dobrowolne leczenie).

Koszty postępowania sądowego wyniosły 340,00 zł.

UDZIELANIE RODZINOM, W KTÓRYCH WYSTĘPUJĄ PROBLEMY ALKOHOLOWE, POMOCY PSYCHOSPOŁECZNEJ I PRAWNEJ, A W SZCZEGÓLNOŚCI OCHRONY PRZED PRZEMOCĄ W RODZINIE

Prowadzenie dyżuru przy telefonie zaufania

Zgodnie z zawartą umową w 2019 roku w RPK w Sicienku prowadzony był dyżur przy Telefonie Zaufania przez psychologa. Pod podstawowych obowiązków osoby dyżurującej należało:

- w przypadku rozpoznania zjawiska przemocy domowej, udzielanie stosownego wsparcia oraz udzielanie informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymania przemocy,
- informowanie o ruchach samopomocowych,
- udzielanie wsparcia, prowadzenie rozmów motywujących do podjęcia działań zmierzających do poprawy własnej sytuacji życiowej osób uzależnionych lub współuzależnionych,
- konsultacje indywidualne dla osób uwikłanych w problemy przemocy w rodzinie jeżeli osoba wymaga wsparcia psychologicznego po uprzednim umówieniu się na konsultację psychologiczną.

Koszt zadania – 7.770,00 zł. Udzielono ogółem 156 porad i konsultacji psychologicznych. Skorzystało ogółem 58 osób.

Problemy:

Osoby korzystające z RPK zgłaszały się z następującymi problemami:

- 1) przemoc fizyczna, psychiczna, rozpad więzi emocjonalnych, zaburzenia komunikacji w rodzinie,
- 2) problemy współuzależnienia,
- 3) problemy opiekuńczo wychowawcze,
- 4) zaburzenia emocjonalne.

Zgodnie z przedłożonym sprawozdaniem mieszkańcom Gminy udzielano pomocy psychologicznej poprzez poradnictwo, osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, wskazywano możliwości i sposoby reagowania i uzyskiwania pomocy, udzielano wsparcia emocjonalnego w zależności od stanu psychofizycznego oraz rozwoju sytuacji rodzinnej, prowadzono mini edukację osób w zakresie zjawiska przemocy jej rodzajów, przyczyn, konsekwencji długofalowych skutków dla sytuacji rodzinnej i życiowej oraz wskazywała możliwości i zasobów sprzyjających wychodzeniu z sytuacji kryzysowych.

Pomoc prawna dla osób doświadczających przemocy domowej

W roku 2019 została podpisana umowa z Kancelarią Prawną z Bydgoszczy na realizację porad prawnych dla osób doświadczających przemocy domowej.

Do podstawowych obowiązków Radcy Prawnego należało:

- całościowe rozpoznanie problemu zgłaszanego przez klienta,
- udzielenie porady prawnej,
- informowanie o możliwościach pomocy oraz kompetencjach poszczególnych służb, które mogą zaangażować się w profesjonalną systemową pomoc osobie doświadczającej przemocy,
- pomoc osobie doświadczającej przemocy w sporządzeniu wniosku, pozwu lub zawiadomienia odpowiednich służb o stosowanej przemocy,
- prowadzenie ścisłej współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Gminnym Zespołem Interdyscyplinarnym w celu udzielenia pomocy osobie doświadczającej przemocy i jej rodzinie.

Koszt zadania – 6.750,00 zł. Łącznie udzielono 73 porad prawnych.

Promocja ogólnopolskiego systemu pomocy ofiarom przemocy „Niebieska Linia” poprzez współfinansowanie telefonu zaufania, zgodnie z porozumieniem

Zgodnie z podpisanym porozumieniem w sprawie współfinansowania Kujawsko-Pomorskiej Niebieskiej Linii - Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie ze środków profilaktyki współfinansuje się działalność w/w instytucji. Osoby dyżurujące przy telefonie 0-800-154-030 pracują codziennie od godz. 17⁰⁰ do 21⁰⁰. Są to prawnicy, psycholodzy, osoby przeszkolone w zakresie mediacji rodzinnych. Zgodnie z zawartym porozumieniem kwota z tytułu współfinansowania Niebieskiej Linii stanowi iloczyn liczby mieszkańców na stałe zamieszkujących w gminie wg stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego. Pomoc klientom/interesantom Niebieskiej Linii pomoc świadczyło 10 specjalistów realizujących umowy zlecenia.

W roku 2019 (*częściowe dane ze sprawozdania*):

- zarejestrowano i poprowadzono 262 nowych spraw indywidualnych,
- udzielono 600 porad prawnych,
- udzielono 571 porad psychologicznych,
- udzielono 428 konsultacji terapeutyczno-psychologicznych,
- udzielono porad internetowych 15 osobom,
- odbyło się 15 spotkań mediacyjnych z udziałem skonfliktowanych członków rodzin

W związku ze znaczącą liczbą telefonów anonimowych, nie jest możliwe precyzyjne określenie liczby porad i konsultacji udzielonych mieszkańcom poszczególnych gmin województwa kujawsko – pomorskiego.

Sprawozdanie merytoryczne i finansowe stanowi załącznik do zawartego porozumienia dotyczącego wspólnej realizacji i wspólnego uczestniczenia w finansowaniu zadania o nazwie Kujawsko-Pomorska Niebieska Linia Pogotowie dla Ofiar przemocy w rodzinie.

W ramach prowadzenia działań informacyjno - edukacyjnych przekazano na tablice ogłoszeń do poszczególnych sołectw, Ośrodków Zdrowia w Sicienku i Kruszynie, Domów kultury, świetlic, szkół, Gminnej Biblioteki Publicznej, Gminnego Ośrodka Kultury, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sicienku ulotki propagujące działalność Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” oraz informację dot. Kujawsko-Pomorskiej Niebieskiej Linii Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Koszt zadania w roku 2019 – 488,90 zł.

Upowszechnianie informacji dotyczących zjawiska przemocy i możliwości przeciwdziałania przemocy w rodzinach, w szczególności z problemem alkoholowym

GKRPA postanowiła prowadzić działania informacyjno-edukacyjne w celu zwiększenia świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej.

Prowadzenie działań informacyjno- edukacyjnych, dotyczących ryzyka szkód wynikających ze spożywania napojów alkoholowych dla konsumentów i ich otoczenia

W ramach prowadzenia działań informacyjno-edukacyjnych zakupiono ulotki i plakaty, dostępne przez cały rok dla mieszkańców Gminy Sicienko. Materiały informacyjne przekazano również do GOPS w Sicienku i do Ośrodków Zdrowia.

Zorganizowanie i sfinansowanie szkolenia dla osób działających w obszarze profilaktyki

Odbyło się szkolenie „Nauczyciel jako mediator w rozwiązywaniu sytuacji trudnych i konfliktowych”. W celu wspólnej realizacji zadania w **zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie**, wynikającego z „Wojewódzkiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego do 2020 roku”, Gmina Sicienko zawarła z Województwem Kujawsko-Pomorskim Porozumienie, którego przedmiotem była współpraca pomiędzy stronami w celu wspólnej realizacji warsztatów dla nauczycieli szkół podstawowych, dla których organem

prowadzącym jest gmina Sicienko, pn. „Nauczyciel jako mediator w rozwiązywaniu sytuacji trudnych i konfliktowych”.

Warsztaty były finansowane ze środków Urzędu Marszałkowskiego i skierowane dla nauczycieli klas I-III. Głównym celem szkolenia było podniesienie kompetencji nauczycieli w obszarze rozwiązywania konfliktów, zachodzących pomiędzy uczniami, oraz wypracowanie sposobów reagowania w trudnych sytuacjach wychowawczych.

Termin warsztatów: 13 maja 2019 roku w godz. 12.00-18.30 (8 godzin dydaktycznych). Miejsce warsztatów: Szkoła Podstawowa w Kruszynie.

Gmina Sicienko przeprowadziła rekrutację uczestników warsztatów, zapewniła pomieszczenia na przeprowadzenie warsztatów, zapewniła uczestnikom warsztatów serwis kawowy oraz poczęstunek w czasie przerw w zajęciach, umieściła roll-up zawierający znak promocyjny województwa kujawsko-pomorskiego z podpisem „Wojewódzki program przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego do 2020 roku” w sali, w której były realizowane warsztaty. Zdobyta wiedza znacząco podniosła umiejętności kadry w zakresie mediacji. Zadania i cele określone w porozumieniu zostały zrealizowane.

Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla dorosłych w zakresie szkód zdrowotnych wynikających z picia alkoholu przez dzieci i młodzież

Wychodząc naprzeciw problemom, z którymi czasami borykają się rodzice nastolatków powstała inicjatywa zorganizowania w świetlicach, w szkołach na terenie Gminy Sicienko wykładu z psychologiem pt. „Dlaczego młodzi ludzie sięgają po alkohol. Zagrożenia i skutki zdrowotne spożywania napojów alkoholowych”.

Do wszystkich osób pracujących w świetlicach oraz do Dyrektorów Szkół przekazano pismo informujące o możliwości sfinansowania zadania. W roku 2019 zorganizowano spotkania z rodzicami w 4 szkołach; w Wojnowie, w Trzemiętowie, w Sicienku, w Samsiecznie.

Prowadzenie systemu informacji i edukacji w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu zwiększenia świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie(działania profilaktyczne, edukacyjne, propagowanie właściwych postaw wolnych od przemocy

W ramach lokalnych kampanii informacyjnych i akcji edukacyjnych skierowanych do mieszkańców Gminy Sicienko opracowano treść i zlecono firmie zewnętrznej wykonanie ulotek i je rozpropagowano.

Organizowanie i finansowanie zajęć mających na celu zwiększenie kompetencji wychowawczych rodziców w ramach „Szkoły dla rodziców i wychowawców”

W ramach realizacji powyższego zadania wystąpiliśmy do wszystkich szkół z propozycją organizacji w szkołach „Szkoły dla Rodziców i Wychowawców”. Jest to program kierowany do rodziców i wychowawców, którzy pracują z rodzicami i chcą przeciwdziałać zachowaniom problemowym dzieci i młodzieży. Poproszono dyrektorów szkół o przedstawienie oferty podczas sierpniowego posiedzenia Rady Pedagogicznej oraz na wrześniowych zebraniach z rodzicami.

Celem programu jest zwiększenie umiejętności oraz zmiana wychowawczych postaw rodziców i wychowawców na takie, które minimalizowałyby wystąpienie zachowań problemowych lub ryzykownych u dzieci i młodzieży. Uczy nie tyle metod, ile budowania relcji w duchu podmiotowości i dialogu. Program w dużej części bazuje na cyklu książek A. Faber i E. Mazlish „Jak mówić, żeby dzieci nas słuchały. Jak słuchać, żeby dzieci do nas mówiły”. Zajęcia mają charakter warsztatów psychologicznych. Czas trwania programu **40 godzin** - 10 spotkań (raz w tygodniu).

Tematyka obejmuje:

- I. Budowanie relacji dorosły–dziecko, a w tym:
 - wyrażanie oczekiwań i ograniczeń tak, aby były przez dziecko respektowane

- rozpoznawanie, wyrażanie i akceptowanie uczuć
- aktywne, wspierające słuchanie
- motywowanie dziecka do współdziałania
- modyfikowanie niepożądanych lub nieodpowiednich zachowań dziecka
- uwalnianie dzieci od grania narzuconych ról w domu i w szkole
- Wspieranie procesu usamodzielniania się dziecka
- Budowanie realnego poczucia własnej wartości dziecka
- Konstruktywne rozwiązywanie konfliktów

II . Wspieranie procesu budowania wzajemnych relacji między dziećmi

- Rywalizacja i zazdrość między dziećmi
- Kłótnie, bójki i różne inne trudności
- Problem sprawiedliwości, ulubieńców i egoizmu
- Wpływ ról na relacje między dziećmi

III. Problematyka okresu dorastania

- Problemy wieku dorastania:
- młodzięczy bunt
- pragnienie akceptacji
- potrzeba decydowania o sobie
- Zmiany obyczajowe:
- przedwczesne zainteresowanie seksem
- narkotyki
- niebezpieczeństwo mediów.

W Programie wzięły udział szkoły w Kruszynie i Strzelewie. Organizatorem było Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy. Zadanie zostało zrealizowane.

Koszt realizacji zadania 7.600,00 zł.

Udział w kampanii „Postaw na rodzinę” promującej wartości rodzinne

W maju 2019 roku odbył się **MAJOWY PIKNIK RODZINNY** zorganizowany przez Wójta Gminy Sicienko, Gminny Ośrodek Kultury w Sicienku oraz Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Dla wszystkich pokoleń zostały zaplanowane różnorodne atrakcje. Były zabawy i konkursy dla dzieci, atrakcje dla dorosłych, bezpłatne dmuchane zjeżdźalnie, pyszności kulinarne, malowanie twarzy, zabawy z balonami, koncerty. Wszystkie atrakcje cieszyły się dużym powodzeniem wśród uczestników pikniku. Do Majowego Pikniku Rodzinnego bardzo aktywnie włączyły się szkoły z gminy Sicienko. To dzięki zaangażowaniu dyrektorów szkół, nauczycieli oraz pedagogów szkolnych dzieci i młodzież zaprezentowały swoje .

**PROWADZENIE PROFILAKTYCZNEJ DZIAŁALNOŚCI INFORMACYJNEJ I
EDUKACYJNEJ W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
I PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII,
W SZCZEGÓLNOŚCI DLA DZIECI I MŁODZIEŻY,
W TYM PROWADZENIE POZALEKCYJNYCH ZAJĘĆ SPORTOWYCH, A TAKŻE
DZIAŁAŃ NA RZECZ DOŻYWIANIA DZIECI UCZESTNICZĄCYCH
W POZALEKCYJNYCH PROGRAMACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I
SOCJOTERAPEUTYCZNYCH**

Współczesna profilaktyka wyróżnia trzy poziomy oraz wskazuje cele i formy działania najbardziej dla nich właściwe:

- ✚ **Profilaktyka uniwersalna**¹ – ukierunkowana na całe populacje. Są to działania profilaktyczne adresowane do całych grup (populacji) bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych lub uzależnień behawioralnych. Ich celem jest zmniejszanie lub eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi problemów w danej populacji i wzmacnianie czynników wspierających prawidłowy rozwój. Działania uniwersalne są realizowane na przykład w populacji dzieci i młodzieży, młodych dorosłych, w populacji rodziców posiadających dzieci w wieku szkolnym itd. Przykładem profilaktyki uniwersalnej są programy opóźniania inicjacji alkoholowej lub nikotynowej adresowane do całej populacji dzieci wchodzących w okres pierwszych eksperymentów z substancjami psychoaktywnymi.
- ✚ **Profilaktyka selektywna** – ukierunkowana na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka. Są to działania profilaktyczne adresowane do jednostek lub grup, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są narażone na większe od przeciętnego ryzyko wystąpienia problemów wynikających ze stosowania substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych lub innych zaburzeń zdrowia psychicznego. Działania z tego poziomu profilaktyki są podejmowane ze względu na sam fakt przynależności do takiej grupy, czyli np. bycie dzieckiem osoby uzależnionej od alkoholu, a nie ze względu na występowanie zaburzeń lub problemów psychicznych u takich dzieci. Profilaktyka selektywna jest więc przede wszystkim działaniem uprzedzającym, a nie naprawczym. Przykładem profilaktyki selektywnej są działania edukacyjne, opiekuńcze i rozwojowe podejmowane wobec dzieci pochodzących z rodzin z problemem alkoholowym.
- ✚ **Profilaktyka wskazująca** – ukierunkowana na jednostki (lub grupy) wysokiego ryzyka, demonstrowujące wczesne symptomy problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych bądź problemów wynikających z uzależnień behawioralnych, ale jeszcze niespełniających kryteriów diagnostycznych uzależnienia, a także wskazujące na symptomy innych zaburzeń zachowania lub problemów psychicznych. Przykładem profilaktyki wskazującej są interwencje podejmowane wobec uczniów upijających się lub eksperymentujących z narkotykami, niektóre działania mające na celu redukcję szkód zdrowotnych lub społecznych u osób nadużywających substancji psychoaktywnych (np. działania edukacyjne i prawne zmierzające do ograniczenia liczby wypadków drogowych popełnianych przez kierowców pod wpływem tych substancji)

Z diagnozy przeprowadzonej w szkołach wynika, że:

- niewystarczająca jest wiedza uczniów i rodziców na temat zagrożeń związanych z cyberprzemocą oraz korzystania z mediów społecznościowych,
- szkoły zauważają potrzebę rozszerzenia działań na rzecz profilaktyki uzależnień, przemocy, zdrowego odżywiania, sposobów aktywnego spędzania wolnego czasu,
- nauczyciele deklarują realizowanie zadań związanych z zagrożeniem uzależnieniami dzieci i młodzieży od papierosów, alkoholu, narkotyków, dopalaczy,
- ważna jest promocja zdrowego stylu życia i edukacja na temat szkodliwości uzależnień,

Propozycje działań zgłoszone przez Dyrektorów szkół i pedagogów szkolnych:

- kontynuowanie działań w zakresie profilaktyki pierwszorzędowej,
- organizowanie szkoleń dla nauczycieli, dyrektorów szkół, pedagogów,

¹ Rekomendacje o realizowaniu i finansowaniu gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów Alkoholowych Parpa - Warszawa

- pomoc psychologiczna,
- pedagogizacja rodziców,
- kontynuacja realizacji programu Szkoła Rodziców i Wychowawców,
- kontynuacja zajęć socjoterapeutycznych oraz realizacja programu Spójrz inaczej,
- zgłoszone zapotrzebowanie na szkolenia z zakresu cyberprzemocy,
- zwiększenie udziału szkoły w programach rekomendowanych,
- monitorowanie problemu nadużywania internetu i zjawiska cyberprzemocy.

Prowadzenie i finansowanie zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży

Zajęcia socjoterapeutyczne to jedna z form pomocy psychologicznej. Zadaniem socjoterapii jest więc wspomaganie dzieci i młodzieży w rozwoju i pojmowaniu rzeczywistości poprzez realizację celów rozwojowych, edukacyjnych i terapeutycznych. Grupa socjoterapeutyczna może liczyć do 10 osób. Grupy dzieci powinny być organizowane w przedziałach wiekowych 7-10 lat, 11-12 lat, 13-15 lat. Socjoterapeutą może być osoba posiadająca wyższe wykształcenie i ukończone studia podyplomowe w zakresie socjoterapii.

Zajęcia socjoterapeutyczne mają kilka zadań:

- umożliwianie dzieciom zdobywania wiedzy o nich samych
- umożliwianie dzieciom zdobywania wiedzy o otoczeniu społecznym i obowiązujących w nim zasadach,
- uczenie dzieci postaw i zachowań prospołecznych,
- korygowanie zachowań i postaw niepożądanych,
- rozwijanie poczucia przynależności.

W 2019 roku do konkursu ogłoszonego przez Wójta Gminy Sicienko na prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych zgłosiły się 2 osoby, które prowadziły grupy socjoterapeutyczne w SP w Kruszynie i w SP w Strzelewie. Zajęcia były realizowane od lutego do czerwca 2019 roku oraz od września do grudnia 2019.

Koszt zadania w roku 2019 – 7.920,00 zł.

Ponadto Gmina dofinansowała **letni wypoczynek dzieci i młodzieży uczestniczących w dziecięcych i młodzieżowych grupach socjoterapeutycznych oraz dzieci pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych**, zgodnie z pkt. 4.3.8 Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2019, organizowany przez Parafię Rzymskokatolicką Pw. Św. Kazimierza Królewicza w Kruszynie. W koloniach profilaktycznych w okresie od 19 lipca do 29 lipca 2019 roku wzięło udział 43 dzieci.

Realizacja we wszystkich szkołach programów profilaktyczno-wychowawczych „Spójrz inaczej”

Jest to popularny program profilaktyczno – wychowawczy realizowany w szkołach na terenie Gminy Sicienko. Jest to autorski program zajęć wychowawczo-profilaktycznych dla uczniów wszystkich klas szkoły podstawowej i gimnazjum, opracowany przez A. Kołodziejczyka, E. Czerniewską i T. Kołodziejczyka, rekomendowany przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Jego skuteczność została potwierdzona na podstawie badań. Program zawiera scenariusze zajęć do systematycznej pracy z wszystkimi klasami w ciągu całego roku szkolnego. Celem zajęć jest nauczenie dzieci rozumienia siebie i innych, lepszego radzenia sobie z różnymi problemami, umiejętności współzycia z innymi i znajdowanie oparcia w trudnych sytuacjach, tak aby w przyszłości nie sięgać po środki uzależniające. Większość treści zawartych w programie dotyczy zagadnień typowo wychowawczych (nauka dialogu, współpracy w klasie, odważnego wyrażania swoich poglądów, prezentowania wartości i wspólnego analizowania konkretnych sposobów ich

realizowania w relacjach międzyludzkich). Uzupełnione są one treściami profilaktycznymi związanymi z używaniem trujących i zmieniających świadomość substancji. Koszt zadania w roku 2018 – 1.708 zł.

Finansowanie zajęć sportowych

Zajęcia sportowe są organizowane już od wielu lat. Mają one być dla młodych ludzi alternatywą spędzania czasu wolnego, a także umożliwić rozwój fizyczny. W 2019 roku sekcje sportowe realizowane były przez 4 osoby w 4 szkołach: Samsieczno, Kruszyn, Sicienko, Strzelewo.

Koszt zadania w roku 2019 – 6.132,00 zł.

Finansowanie zajęć rozwijających zainteresowania dzieci i młodzieży oraz zajęć uczących konstruktywnego sposobu spędzania wolnego czasu

W 2019 roku w nw. gminnych szkołach realizowano programy z zakresu zajęć pozalekcyjnych rozwijających zainteresowania dzieci i młodzieży.

Nazwa szkoły	Nazwa Programu
Szkoła Podstawowa w Kruszynie	Zespół wokalny „Kruszynki”
Szkoła Podstawowa w Kruszynie	Koło teatralne 13+
Szkoła Podstawowa w Samsiecznie	Koło młodych przyrodników
Szkoła Podstawowa w Samsiecznie	Świat z robotami – nowa kultura
Szkoła Podstawowa w Samsiecznie	Drużyna harcerska
Szkoła Podstawowa w Strzelewie	Koło teatralne
Szkoła Podstawowa w Strzelewie	Zajęcia wokalne-instrumentalne
Szkoła Podstawowa w Strzelewie	Drużyna harcerska
Szkoła Podstawowa w Trzemiętowie	Drużyna harcerska

Wartość zrealizowanych umów – 12.432,00 zł.

Zorganizowanie i sfinansowanie warsztatów z komunikacji skierowanych do uczniów klas podstawowych i gimnazjalnych

Proces komunikacji w życiu człowieka podlega ciągłym zniekształceniom, które w konsekwencji mogą prowadzić do nieporozumień i konfliktów. W celu ich wyeliminowania zorganizowano i sfinansowano warsztaty dla uczniów, które pokazują i uczą jak uniknąć niejasnej i zakłócającej współpracy komunikacji, a także jak zarządzać komunikacją w zespole oraz pomiędzy współpracującymi zespołami - np. klasami.

W ramach realizacji zadania przeprowadzono ogółem 4 warsztaty profilaktyczne dla uczniów szkół podstawowych z terenu Gminy Sicienko pt. „**Trening komunikacji i umiejętności społecznych**” oraz zorganizowano trzy 1,5 godzinne spotkania dla rodziców dzieci uczestniczących w programie.

W warsztatach wzięło udział 27 uczniów, w tym:

- Klasa VI - SP Samsieczno - 11 osób,
- Klasa V - SP Trzemiętowo - 16 osób,

Cele :

- a) Budowanie efektywnej i przyjaznej komunikacji/współpracy między zespołami,
- b) Rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych,
- c) Poznanie, utrwalenie zasad dobrego zachowania,

d) Zaangażowanie się w rozwój osobisty i sukces pozostałych uczestników zespołu.

Po realizacji zajęć z młodzieżą przeprowadzono 1 spotkanie warsztatowe dla rodziców uczniów SP Samsieczno; udział w warsztacie wzięło 4 rodziców. Po realizacji zajęć w 2018 r. z młodzieżą przeprowadzono w 2019 r. 1 spotkanie warsztatowe dla rodziców uczniów SP Sicienko; udział w warsztacie wzięło 10 rodziców. Na spotkanie w SP w Trzemiętowie nie przyszedł ani jeden rodzic. Koszt zadania w roku 2019 – 1.050,00 zł.

Realizacja warsztatów obejmujących zjawisko cyberprzemocy

Wraz z upowszechniającym się dostępem do Internetu cyberprzemoc wobec dzieci i młodzieży staje się poważnym problemem. *Cyberprzemoc* to wszelkie agresywne, intencjonalne zachowania podejmowane w cyberprzestrzeni przez mającego przewagę sprawcę, w celu wywołania dyskomfortu u osoby, w którą są wymierzone. Typowe zachowania dla cyberprzemocy:

- 1) Zamieszczanie krzywdzących, obelżywych, kłamliwych komentarzy oraz plotek w Internecie,
- 2) Publikowanie zdjęć osób trzecich i filmowanie bez ich zgody,
- 3) Rozsyłanie lub publikowanie w sieci kompromitujących daną osobę materiałów,
- 4) Kradzież tożsamości, podszywanie się pod kogoś.

W ramach powyższego zadania zrealizowano warsztaty obejmujące zjawisko cyberprzemocy dla dzieci i ich rodziców. Prowadząca: Joanna Grochowska JAC Edukacja z Bydgoszczy. Celem zajęć było przybliżenie uczniom zjawiska cyberprzemocy oraz zjawisk bezpośrednio z nią spokrewnionych. Z warsztatów skorzystali uczniowie z SP w Samsiecznie i SP w Trzemiętowie. Koszt zadania w roku 2019 – 1.850,00 zł.

Finansowanie kosztów pracy psychologa szkolnego

W celu zrealizowania zadania podpisano umowy z psychologami, którzy realizowali w szkołach następujące działania:

- przeprowadzanie wywiadów z wychowawcami uczniów, w celu określenia ich aktualnego sposobu funkcjonowania w szkole oraz ogólnej sytuacji domowej,
- spotkania z rodzicami związane z analizą środowiska rodzinnego, historią rozwoju dziecka, ustaleniem zasad współpracy, udzielaniem porad wychowawczych,
- zajęcia indywidualne z uczniami o charakterze terapeutycznym,
- konsultacje z wychowawcami dotyczące opracowania programu dalszych oddziaływań wobec uczniów,
- konsultacje z dyrektorem i nauczycielami w sprawie bieżących problemów i możliwości ich rozwiązania.

Ponadto psycholog brał udział w spotkaniach:

- z rodzicami – które miały charakter wywiadu, wsparcia, poradnictwa, interwencji, edukacji,
- z nauczycielami – które miały charakter wywiadu, konsultacji, wsparcia, interwencji,
- z uczniami – które miały charakter wywiadu, poradnictwa, interwencji, edukacji.

W 2019 r. Gmina współpracowała z 3 psychologami, którzy świadczyli usługi w szkołach podstawowych. Koszt zadania w roku 2019 – 26.550,00 zł.

Udział w kampaniach promujących zdrowy styl życia, których celem jest utrwalenie postaw abstynenckich w środowisku dzieci i młodzieży oraz zwiększenie świadomości w zakresie szkód wynikających z picia alkoholu

„Zachowaj Trzeźwy Umysł” to największy tego typu projekt realizowany cyklicznie od wielu lat pod patronatem Ministra Edukacji Narodowej oraz Ministra Sportu i Turystyki.

Do kampanii Zachowaj Trzeźwy Umysł przystąpiły wszystkie szkoły gminne, które ustaliły własny harmonogram realizacji działań. Koszt zadania w roku 2019 – 3.030,00 zł.

W ramach kampanii została wykonana Ogólnopolska Diagnoza Społeczna Uczniów. OBSZARY TEMATYCZNE BADAŃ:

- **Zdrowie** – jakość życia i zdrowia; sport; zwyczaje żywieniowe; postawy wobec środków psychoaktywnych, alkoholu, papierosów, dopalaczy; stres i przemoc,
- **Rodzina** – ocena bezpośrednich relacji rodzinnych oraz postawy wobec tradycji i przodków; zwyczaje życia rodzinnego na co dzień i od święta,
- **Szkoła** – stosunek do nauczycieli i nauki; perspektywy i oczekiwania edukacyjne; szkolne i pozaszkolne relacje rówieśnicze,
- **Kultura** – uczestnictwo w kulturze, czytelnictwo książek, korzystanie z komputerów, smartfonów, Internetu, socialmedia,
- **Psychologia** – emocje i ocena swojej przyszłości; główne priorytety życiowe,
- **Ekonomia** – wydatki młodzieży i oczekiwania finansowe oraz materialne,
- **Kapitał społeczny** – zaufanie społeczne i aktywność na rzecz społeczności lokalnej, wolontariat, patriotyzm i gotowość do poświęceń.

Wyniki badania zostały zawarte w Gminnym Programie na 2020 r.

Szkoły opracowały i wdrożyły programy wychowawczo-profilaktyczne. Określiły potrzeby i problemy występujące w danej społeczności szkolnej. Przeprowadzono diagnozy czynników chroniących w środowisku szkolnym. Zakupiono do wszystkich szkół gry i książki o tematyce profilaktycznej o łącznej wartości 2.381,33 zł.

Organizacja i sfinansowanie szkolenia dla podmiotów gospodarczych na temat przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości

Sprzedawcy posiadający zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych otrzymali informator – broszurę „Dlaczego nie sprzedawać alkoholu nieletnim - poradnik dla sprzedawców”, Ulotkę informującą o zakazie sprzedaży alkoholu nieletnim. Ponadto sprzedawcy otrzymali ulotki, plakaty z prośbą o ich wywieszenie w prowadzonym przez siebie sklepie. Do sprzedawców wystosowano pisma z apelem o nie sprzedawanie alkoholu nieletnim.

Wykonanie diagnozy problemów społecznych dla Gminy Sicienko.

W 2019 r. została przeprowadzona Diagnoza Lokalnych Problemów Społecznych w Gminie Sicienko. Koszt: 3.500,00 zł. Opracowany raport miał na celu przedstawienie wyników badań ankietowych przeprowadzonych w 2019 roku, obejmujących podstawowe problemy społeczne związane z nadużywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków, uzależnieniem od hazardu, przemocą w rodzinie oraz w środowisku szkolnym, cyberprzemocą, a także postawami społecznymi wobec tychże zjawisk. Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych na terenie gminy Sicienko wśród trzech grup reprezentujących trzy lokalne środowiska: dorośli mieszkańcy, dzieci i młodzież szkolna, sprzedawcy i właściciele punktów sprzedaży alkoholu. Dane pochodzące z badań ankietowych uzupełniono o dane na temat funkcjonowania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sicienku, Policji, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Punktu Konsultacyjno-Terapeutycznego.

W podsumowaniu badań przeprowadzonych w Gminie Sicienko można wyróżnić zasadnicze problemy, jakie pojawiły się w wypowiedziach mieszkańców. Na podstawie otrzymanych wyników zostaną również podkreślone najważniejsze kwestie, wymagające uwagi ze strony władz samorządowych.

1. Podstawowe problemy środowiskowe w opinii mieszkańców gminy.

a) Za najistotniejsze problemy w środowisku lokalnym mieszkańcy uznali zanieczyszczenie wody oraz zanieczyszczenie krajobrazu. Z pewnością w tych sferach są największe oczekiwania wobec władz związane z podjęciem działań w obszarze walki o czyste środowisko oraz wzrost świadomości

ekologicznej wśród społeczności lokalnej. Za najmniej ważny problem w środowisku lokalnym mieszkańcy uznali kryzys norm moralnych.

b) Problem nadużywania alkoholu w gminie Sicienko jest na średnim poziomie ryzyka. Mieszkańcy piją często, ale w umiarkowanych ilościach. Większość badanych mieszkańców gminy przejawia właściwe postawy wobec spożywania alkoholu (szczególnie przez dzieci i młodzież, kobiety w ciąży oraz kierowców), jednakże wykazują przeciętny poziom świadomości na temat szkodliwości picia napojów alkoholowych.

c) Uzależnienie od nikotyny jest niewielkim problemem w gminie Sicienko. Większość dorosłych mieszkańców gminy deklaruje, że nie pali papierosów. Niewielki odsetek badanych pali regularnie papierosy lub e-papierosy. Do okazjonalnego palenia przyznaje się co trzeci respondent. Jednakże, wiedza na temat szkodliwości palenia e-papierosów jest wśród mieszkańców na przeciętnym poziomie. Prawie połowa badanych uważa, że e-papierosy są mniej szkodliwe od tradycyjnych papierosów.

Zalecane jest zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w zakresie edukacji społeczeństwa dotyczącej negatywnych konsekwencji zdrowotnych palenia e-papierosów.

d) Badanie wykazało, że uzależnienie od leków jest zauważalnym problemem w środowisku lokalnym. Łącznie prawie co trzeci badany ma w swoim otoczeniu osoby uzależnione od leków lub podejrzewa, że pewne osoby są uzależnione od leków, ale nie ma co do tego pewności.

e) Wśród badanych mieszkańców gminy Sicienko problem zażywania narkotyków i dopalaczy jest niewielki. Większość badanych twierdzi, że nie zna w swoim bliskim otoczeniu osób zażywających substancje odurzające. Jednakże 16% respondentów zna osoby zażywające substancje psychoaktywne, a 10% twierdzi, że wie, gdzie można nabyć tego typu substancje.

f) Część mieszkańców gminy Sicienko przejawia postawy wychowawcze, które są charakterystyczne dla tradycyjnego modelu wychowania. W modelu tym obecna jest sztywna dyscyplina oraz stosowanie kar fizycznych wobec dzieci. Afirmowanie takiego modelu wychowania może często prowadzić do stosowania przemocy w rodzinie, co pokazują również wyniki badania wśród mieszkańców gminy. Łącznie 44% respondentów ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie lub podejrzewają, że tak się dzieje. Wśród mieszkańców gminy Sicienko obserwuje się niski poziom świadomości na temat specyfiki przemocy w rodzinie. Mieszkańcy myślą schematycznie o przemocy i nie zdają sobie sprawy z najczęstszych przyczyn jej występowania, a także konieczności reagowania na przypadki podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie. Tylko 43% mieszkańców posiada wiedzę na temat instytucji, do których należy się zwrócić, by pomóc osobie, która jest ofiarą przemocy w rodzinie. Większość respondentów nie wie, gdzie szukać pomocy w sytuacji doświadczania przemocy.

Celem zwiększenia świadomości mieszkańców na temat instytucji oferujących pomoc osobom, które doświadczają przemocy w rodzinie, należałoby, na przykład, przeprowadzić na terenie gminy kampanię informacyjną dotyczącą przemocy w rodzinie oraz lokalnych instytucji, które mogą udzielać pomocy. Jedną z prostszych i najbardziej ekonomicznych metod dotarcia do dużej liczby osób byłyby plakaty oraz ulotki psychoedukacyjne zawierające informacje o lokalnych instytucjach, które niosą pomoc osobom doświadczającym przemocy.

g) Badanie wykazało, że cyberprzemoc stanowi dla lokalnej społeczności zauważalny problem. Co szósty respondent ma w swoim otoczeniu osoby, które padły ofiarą przestępstwa internetowego (np. włamania na konto, oszustwa, wyłudzenia, zniesławienia), a kolejne 12% nie jest pewna, ale ma podejrzenia, że tak właśnie się stało.

Wskazuje to na konieczność edukacji mieszkańców z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu, poprzez wspieranie świadomości prawnej oraz umiejętności ochrony własnych danych w sieci. Ważne jest również wskazanie mieszkańcom instytucji, do których mogą się zgłosić osoby, które padły ofiarą przestępstwa internetowego.

g) Problem uzależnienia od komputerów i Internetu jest w opinii mieszkańców poważny. Już 61% mieszkańców gminy uważa, że jest to dość lub bardzo powszechne zjawisko w ich najbliższym środowisku.

h) Większość przebadanych mieszkańców ocenia, że problem uzależnienia od gier hazardowych jest niewielki. Również większość mieszkańców gminy nie wie, gdzie mogą zgłosić się osoby uzależnione od hazardu. Wskazuje to na potrzebę rozpowszechnienia informacji na temat instytucji udzielających pomocy osobom uzależnionym.

2. Zagrożenia w środowisku dzieci i młodzieży

a) Wraz z wiekiem badanych uczniów wzrasta odsetek młodych osób eksperymentujących z alkoholem, papierosami oraz substancjami psychoaktywnymi. Najbardziej rozpowszechnione wśród badanych uczniów gminy Sicienko są spożywanie napojów alkoholowych oraz palenie papierosów. W grupie badanych uczniów problem eksperymentowania z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze, jest znikomy.

b) Spożywanie napojów alkoholowych przez dzieci i młodzież szkolną w gminie Sicienko jest poważnym problemem. Wraz z wiekiem rośnie odsetek osób sięgających po alkohol. Już 15% uczniów klas 4-6 oraz 60% uczniów klas 7-8 szkoły podstawowej ma za sobą inicjację alkoholową.

c) Wśród okoliczności sięgania po napoje alkoholowe dzieci i młodzież często wskazują na picie okazjonalne podczas spotkań ze znajomymi, na imprezie lub dyskotecce oraz w towarzystwie rodziny, co wskazywać może na społeczne przyzwolenie na spożywanie alkoholu przez młode osoby.

d) Badania wykazały, że duża część badanych młodych mieszkańców gminy ma kontakt z tytoniem. Do palenia papierosów chociaż raz w życiu przyznaje się co dziesiąty uczeń klas 4-6 oraz co trzeci uczeń klas 7-8 szkoły podstawowej. Najczęściej uczniowie wskazują, że palą okazjonalnie podczas spotkań ze znajomymi, na imprezie lub dyskotecce, w szkole oraz w towarzystwie rodziny.

e) Jednocześnie niepokojący jest względnie bardzo łatwy dostęp dzieci i młodzieży do wyrobów tytoniowych i napojów alkoholowych. Jego ograniczenie jest zadaniem leżącym w obowiązku osób dorosłych. 7% uczniów klas młodszych oraz 17% uczniów klas starszych szkoły podstawowej przyznaje, że w ich opinii, zakup alkoholu przez osobę nieletnią jest raczej lub bardzo łatwy. Również w kwestii zakupu papierosów 6% uczniów klas 4-6 i 21% uczniów klas 7-8 szkoły podstawowej uważa, że nie ma z tym większych problemów.

Rekomendowano podejmowanie działań budujących świadomość zagrożenia związanego z poszczególnymi używkami poprzez warsztaty profilaktyczne, szkolenia dla nauczycieli lub pogadanki profilaktyczne dla rodziców.

f) W gminie Sicienko problem zażywania narkotyków i dopalaczy wśród dzieci i młodzieży szkolnej jest znikomy. Zdecydowana większość badanych uczniów w gminie nie przejawia problemów związanych z próbami przyjmowania narkotyków lub dopalaczy. Zdecydowana większość uczniów nie wie, gdzie można kupić substancje psychoaktywne w ich środowisku. Jednak, co jest niepokojące, 3% uczniów klas 4-6 oraz 9% uczniów klas 7-8 szkoły podstawowej twierdzi, że zakup narkotyków i dopalaczy jest w ich środowisku raczej lub bardzo łatwy.

g) Badanie wykazało, że duża grupa uczniów, szczególnie klas starszych szkoły podstawowej chodzi na wagary. Wśród najczęstszych powodów opuszczania lekcji uczniowie wskazywali antypatię do nauczyciela lub przedmiotu oraz nudę.

h) Problemem wśród młodych mieszkańców gminy są przypadki agresji i przemocy (zarówno fizycznej, jak i psychicznej), z jakimi młodzi ludzie spotykają się w środowisku szkolnym i pozaszkolnym. Część uczniów ma za sobą doświadczenia przemocy ze strony rówieśników. Część przyznaje, że doświadczają przemocy sporadycznie, a pewna grupa uczniów – regularnie (np. kilka razy w miesiącu lub kilka razy w tygodniu), a nawet codziennie. Otrzymane wyniki na temat jakości relacji rówieśniczych w badanych klasach powinny skłonić do zapoczątkowania lub rozwijania w szkole działań z zakresu zapobiegania agresji i przemocy oraz rozwiązywania konfliktów. Preferowane byłyby także doskonalenie szkolnych rozwiązań systemowych w zakresie kontroli i profilaktyki zachowań agresywnych.

i) Z odpowiedzi udzielonych przez uczniów wynika, że w szkołach obecny jest zwyczaj „chrztu” młodszych uczniów. Przyznaje to 7% uczniów klas 4-6 oraz 5% uczniów klas 7-8 szkoły podstawowej. Na podstawie powyższych danych można uznać zjawisko tzw. chrztu, jako problem zauważalny, choć nie rozpowszechniony.

j) Niepokój budzi ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera i Internetu przez uczniów. Uczniowie spędzają dziennie nawet cztery lub pięć godzin przed komputerem, a 6% uczniów klas 4-6 oraz 28% uczniów klas 7-8 - powyżej 5 godzin dziennie. Warto zaznaczyć, że większość uczniów wykorzystuje komputer do grania w gry, korzystania z portali społecznościowych oraz różnych aplikacji do rozmów, a tylko niewielka część z nich czas spędzony przed komputerem przeznacza na naukę. Już 5% młodszych uczniów oraz 5% starszych uczniów szkoły podstawowej przyznało, że brak dostępu do Internetu przez kilka dni odczuli by bardzo negatywnie. Ci uczniowie mogą być poważnie zagrożeni uzależnieniem od komputerów i Internetu.

Należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po stronach internetowych oferujących niewiele wartościowych treści. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu.

k) 23% uczniów klas 4-6 oraz 37% uczniów klas 7-8 doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hejtu. Uczniowie padali również ofiarami innych działań z zakresu cyberprzemocy. Duża część uczniów doświadczyła już przemocy w przestrzeni internetowej, co wskazuje, że problem cyberprzemocy jest powszechny wśród uczniów w gminie Sicienko.

W perspektywie wyników na temat funkcjonowania badanych uczniów w Internecie konieczna wydaje się również szeroka edukacja z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu, czyli wspieranie świadomości prawnej uczniów, rozwijanie umiejętności ochrony przez niebezpiecznymi sytuacjami, czy poszerzanie wiedzy z zakresu ochrony własnych danych.

l) Zauważalnym problemem wydaje się być skłonność uczniów do korzystania z gier hazardowych. Również internetowe gry "na pieniądze" zaczynają być coraz bardziej popularne wśród dzieci i młodzieży. Warto zaznajomić uczniów z tematyką powstawania uzależnienia od hazardu, na przykład poprzez przeprowadzenie warsztatów profilaktycznych lub krótkich pogadanek na lekcjach wychowawczych.

3. Pozytywne tendencje w dynamice problemów społecznych.

a) Większość młodych ludzi oceniła swoje relacje z rodzicami jako pozytywne, co wskazuje na korzystną atmosferę wychowawczą i przyjazne środowisko domowe panujące w rodzinach.

b) Problem używania substancji psychoaktywnych, takich jak narkotyki i dopalacze wśród uczniów w gminie Sicienko jest znikomy.

4. Wnioski dotyczące badań punktów sprzedaży alkoholu.

a) Ankieta wykazała, że osoby niepełnoletnie często podejmują próby zakupu napojów alkoholowych. Przypadki próby kupna zdarzają się najczęściej kilka razy w tygodniu (36%) oraz kilka razy w miesiącu (23%).

b) Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży wydaje się być regularnym zjawiskiem. Sprzedawcy oceniają, że takie sytuacje zdarzają się im najczęściej kilka razy w miesiącu, a nawet kilka razy w tygodniu. Ponadto część badanych sprzedawców odpowiedziała, że w ich punkcie sprzedaży w ciągu ostatnich 3 miesięcy doszło do nieprzyjemnych zdarzeń związanych z używaniem alkoholu w obrębie sklepu. W niektórych przypadkach konieczna była interwencja policji.

c) Rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu pozwala sądzić, iż część sprzedawców nieodpowiedzialnie podchodzi do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim. Tylko 16% sprzedawców nigdy nie sprzedało alkoholu osobie, co do której mieli podejrzenie, że jest nieletnia. W przypadku wątpliwości, co do wieku osoby kupującej alkohol tylko 27% badanych deklaruje, że zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek. Często dowody sprawdza tylko 40% sprzedawców. Zalecane jest przeprowadzenie kampanii informacyjnej z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych. Kampania informacyjna może zatem obejmować szkolenie dla sprzedawców, akcje z wykorzystaniem techniki Mystery Shopping i dystrybucję materiałów typu plakaty, naklejki do umieszczenia w punktach.

d) 84% badanych oceniło funkcjonowanie kontroli punktów sprzedaży raczej i bardzo dobrze.

DANE FINANSOWE ZA 2019 ROK

Wydatki wg klasyfikacji budżetowej w ramach Programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w roku 2019 (rozdz. 85154):

Dział	Rozdział	Paragraf	Klasyfikacja	Wydatek
851	85154	2330	Dotacje od samorządu województwa	488,90
851	85154	4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	1.487,12
851	85154	4120	Składki na Fundusz Pracy	194,81
851	85154	4170	Wynagrodzenia bezosobowe	45.182,00
851	85154	4210	Zakup materiałów i wyposażenia	5.882,47
851	85154	4220	Zakup środków żywności	945,73
851	85154	4300	Zakup usług pozostałych	82.020,67
851	85154	4360	Opłaty usług telekomunikacyjnych w publicznej sieci	375,46
851	85154	4390	Ekspertyzy, analizy i opinie	3.043,66
851	85154	4430	Różne opłaty i składki	340,00
851	85154	4700	Szkolenie pracowników – członków GKRPA	1.386,48
Razem				141.347,30

ZADANIA ZREALIZOWANE W RAMACH GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

Gmina Sicienko brała udział w lokalnych i ogólnopolskich kampaniach profilaktyczno- edukacyjnych uwzględniających problematykę zagrożeń narkomanią. Przez cały rok poszerzano i udoskonalano ofertę profilaktyczną poprzez wdrażanie programów profilaktyki o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności adresowanych do dzieci i młodzieży w wieku szkolnym, w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego. Promowano zdrowy styl życia, wolny od narkotyków i innych używek poprzez umożliwiono dzieciom i młodzieży

aktywny sposób spędzania wolnego czasu – finansowano dodatkowe zajęcia rozwijające zainteresowania dzieci i młodzieży.

Osoby, rodziny których dotyczy problem narkomanii, mogą skorzystać z bezpłatnej pomocy:

- a) psychologicznej,
- b) prawnej,
- c) lekarza psychiatry,
- d) psychoterapeuty.

W ramach prowadzenia działań informacyjno – edukacyjnych osoby zatrudnione w RPK, członkowie GKRPA, upowszechniają informacje na temat dostępu do działań profilaktycznych, interwencyjnych, pomocowych oraz placówek leczenia dla osób zagrożonych uzależnieniem lub uzależnionym od środków psychoaktywnych. Ponadto na stronach BIP publikowane są niezbędne informacje obejmujące powyższe zagadnienia.

Rodziny oraz osoby, u których występuje problem narkomanii mogą skorzystać w Rodzinnym Punkcie Konsultacyjnym w Sicienku z bezpłatnej pomocy:

- 1) prawnej,
- 2) psychologicznej,
- 3) lekarza psychiatry,
- 4) psychoterapeuty,
- 5) specjalisty ds. przeciwdziałania przemocy domowej.

Ponadto osoby zainteresowane mogą skorzystać z „Telefonu Zaufania”.

W ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w szkołach podstawowych w Kruszynie i Wojnowie zrealizowano program: III elementarz, czyli Program 7 kroków dla uczniów klas gimnazjalnych oraz uczniów szkół. Odbyło się 21 spotkań z młodzieżą, 3 spotkania warsztatowe z rodzicami, 2 spotkania z radami pedagogicznymi. Koszt zadania 3.180,00 zł.

Zrealizowano zajęcia profilaktyczno-animacyjne w namiocie edukacyjnym podczas Kampanii Zachowaj Trzeźwy Umysł jako wydarzenie towarzyszące Gminnym Dożynkom i wynajęto namiot profilaktyczny wraz z animacjami i narkogoglami. Zajęcia profilaktyczno-animacyjne w namiocie edukacyjnym to nie tylko okazja do świetnej zabawy, ale także do nauczenia się czegoś wartościowego o otaczającym świecie. Wszystko po to, aby zachęcić najmłodszych do zdrowego stylu życia oraz wykształcić postawy wolne od przemocy i uzależnień. Zespół prowadzący wykorzystał atrakcyjne metody prowadzenia zajęć – ćwiczenia z użyciem narkogogli, pogadanki, burze mózgów, elementy treningu twórczości. Zabawy i animacje koncentrują się wokół następujących obszarów tematycznych: alkohol, dopalacze, uzależnienie od internetu, radzenie sobie ze stresem, dobra komunikacja i współdziałanie w grupie. W ramach zadania:

- Pogadanki, burze mózgów, elementy treningu twórczości
- Zabawy, slalom w alkogoglach lub narkogoglach
- Bransoletki (300 sztuk), baloniki (100 sztuk), ulotki (300 sztuk)
- Konsultacje profilaktyczne dla dorosłych

Czas funkcjonowania: 5 godzin dydaktycznych (5 x 45 minut), Liczba osób prowadzących: 2

Cena wydarzenia: 3 000 zł brutto.

Sfinansowano szkolenie członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Podejmowano współpracę z Policją w celu prowadzenia wspólnych działań profilaktycznych.

GOPS w Sicienku udzielał wsparcia socjalnego zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.

Gmina Sicienko korzystała z materiałów informacyjno – edukacyjnych kampanii „Dopalaczom powiedz stop”, której celem było dostarczenie rzetelnych informacji o zjawisku używania dopalaczy oraz nowych substancjach psychoaktywnych. Kampania społeczna to jedna z najskuteczniejszych form zwrócenia uwagi na problem i zarazem najszersza forma komunikowania się ze społeczeństwem. Prowadzenie kampanii społecznych poświęconych propagowaniu wiedzy na temat zagrożeń związanych z używaniem środków psychoaktywnych jest jedną z metod realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii. Adresatami kampanii byli uczniowie i ich rodzice.

Ulotki i plakaty w ramach realizacji zadania otrzymały: szkoły, Domy Kultury, świetlice, Ośrodki Zdrowia, UG, GOPS. Plakaty również znalazły swoje miejsce na sołeckich tablicach ogłoszeń.

DANE FINANSOWE ZA 2019 ROK

Wydatki wg klasyfikacji budżetowej w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w roku 2019 (rozdz. 85153):

Dział	Rozdział	Paragraf	Klasyfikacja	Wydatek
851	85153	4300	Zakup usług pozostałych	9.180,00
851	85153	4700	Szkolenie pracowników – członków GKRPA	1.386,47
Razem				10.566,47

PRACA GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W SICIENKU

Wójt Gminy Sicienko, zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, powołał Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (zwaną dalej GKRPA lub gminną komisją). Zgodnie z art. 4 ust. 4 ww. ustawy w skład gminnej komisji wchodzi osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki. **Wg stanu na dzień 31 grudnia 2019 r.** były to:

- Pani Anna Rudniak - Przewodnicząca GKRPA,
- Pani Magdalena Kieras - Wiceprzewodnicząca GKRPA,
- Pani Wiesława Strzelecka – członek,
- Pani Małgorzata Wojnowska – członek.

Działania komisji opierają się na rocznym planie pracy oraz regulaminie pracy. Z każdego posiedzenia sporządza się protokół oraz listę obecności. Posiedzenia robocze komisji zwołuje jej przewodniczący. Odbywają się one przynajmniej raz w miesiącu.

W roku 2019 GKRPA w Sicienku odbyła 15 posiedzeń.

Liczba wydanych postanowień w sprawie opinii do wniosków przedsiębiorców o wydanie zezwolenia na prowadzenie sprzedaży napojów alkoholowych – 5.

Prowadzenie postępowań w sprawie zobowiązania do leczenia odwykowego – nowe wnioski 13 (z tego 6 spraw skierowano do Sądu, 7 spraw jest w trakcie realizacji – 1 osoba podjęła dobrowolnie leczenie). Ponadto realizowano 2 wnioski z 2018 r.

Koszt wynagrodzenia GKRPA w roku 2019 (wraz z pochodnymi) wyniósł 18.195,00 zł.

Część komisji uczestniczyła w szkoleniach dotyczących GKRPA.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych inicjuje i realizuje następujące zadania:

1) **W zakresie podejmowanych działań mających na celu zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych współuzależnionych GKRPA w Sicienku:**

- dokonuje analizy potrzeb w tym zakresie,

- obsługuje Rodzinny Punkt Konsultacyjny w Sicienku,
- 2) **W zakresie udzielania osobom uzależnionym i członkom ich rodzin pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie:**
- przyjmuje wnioski o zastosowanie leczenia,
 - motywuje i zobowiązuje do podjęcia leczenia odwykowego,
 - kieruje osoby uzależnione na badanie przez biegłego sądowego w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego,
 - kieruje sprawy do sądu o wydanie orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego,
 - podejmuje działania zmierzające zapobieganiu przemocy w rodzinie,
 - kieruje osoby uzależnione i uwięzlane w przemoc domową do specjalistów i instytucji świadczących usługi specjalistyczne,
 - inicjuje i organizuje szkolenia, debaty i konferencje w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie.
- 3) **W zakresie prowadzenia profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych:**
- inicjuje działania na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień (alkohol, narkotyki, przemoc, cyberprzemoc) wśród dzieci i młodzieży,
 - inicjuje i prowadzi kampanie informacyjne skierowane do społeczności lokalnej,
 - inicjuje i prowadzi kampanie informacyjne skierowane do dzieci i młodzieży,
 - inicjuje działania dla dzieci i młodzieży w zakresie konstruktywnego sposobu spędzania wolnego czasu,
 - podejmuje działania o charakterze edukacyjnym ze szczególnym naciskiem na promocję zdrowego stylu życia, kierowane do dzieci i młodzieży oraz rodziców,
 - wspiera realizację pozalekcyjnych programów sportowych i socjoterapeutycznych,
 - inicjuje realizację we wszystkich szkołach programów profilaktyczno- wychowawczych;
- 4) **W zakresie podejmowania działań na rzecz ograniczenia dostępności alkoholu:**
- prowadzi działania edukacyjne skierowane do sprzedawców napojów alkoholowych,
 - może prowadzić kontrolę punktów sprzedaży napojów alkoholowych pod kątem zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż.

ROZLICZENIE CAŁOŚCIOWE ŚRODKÓW W RAMACH OBU PROGRAMÓW:

Zestawienie wartości sprzedaży alkoholu za rok 2019, na podstawie oświadczeń złożonych przez przedsiębiorców prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych:

do 4,5%	4,5%-18%	powyżej 18%	SUMA całkowita
3 651 384,29 zł	741 723,54 zł	2 809 894,33 zł	7 203 002,16 zł

Dochody w 2019 r. 166.080,63 zł.

Nadwyżka z 2018 r. 17.767,12 zł.

Środki do dyspozycji na 2019 r. 183.847,75 zł.

Wydatki 2019 r.:

Rodz. 85153 10.566,47 zł.

Rozdz. 85154 141.347,30 zł.

Razem: 151.913,77 zł.

Pozostała kwota na zadania do realizacji w 2020 r. 31.933,98 zł.

PODSUMOWANIE

Zadania określone w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2019 w większości obszarów zostały zrealizowane. Podziękowania za zaangażowanie w działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w Gminie Sienko oraz działania w zakresie przeciwdziałania narkomanii w naszej gminie składam Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, wykonującej zadania na przestrzeni 2019 r. tj.: Pani Jadwidze Jarosz, Pani Annie Rudniak, Pani Małgorzacie Wojnowskiej, Pani Wiesławie Strzeleckiej i Pani Magdalenie Kieras oraz Kierownikowi GOPS i pracownikom tej instytucji, Dyrektorom i nauczycielom szkół gminnych, specjalistom zatrudnionym w ramach Rodzinnego Punktu Konsultacyjnego w Sienku, psychologom szkolnym, a także Policji.

Wójt
mgr Piotr Chudzyński

Sporządziła: Agnieszka Czarnolewska

